

OPETA JA OPI KEKSIEN

Hankkeen loppuraportti

**Puulan
seutuopisto**

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 PUULAN SEUTUOPISTO	7
2.1 Vapaa sivistystyö ja kansalaisopistot Suomessa	7
2.2 Seutuopiston historia ja nykytilanne	8
3 HANKKEEN TAVOITTEET	11
3.1 Hanke pähkinänkuoressa	11
3.2 Hankkeen tulokset ja vaikutusten arviointi	12
Hankkeen hyödynsaajat	12
Hankkeen tavoitteiden toteutumisen arviointi	12
Hankkeen vaikutus ja vaikuttavuus	12
3.3 Hankkeen tulosten levittämissuunnitelma	13
3.4 Rahoitus Opetushallitukselta	14
4 PEDAGOGISEN OSAAMISEN LISÄÄNTYMINEN, LUOVUUDEN SALLIVAN OPPIMISYMPÄRISTÖN JA TOIMINTAKULTTUURIN AIKAANSAAMINEN	15
4.1 Tavoitteet	15
4.2 Yhteenveto toiminnasta, jolla tavoitteeseen on pyritty	16
4.3 Yhteenveto saavutetuista tuloksista	16
4.4 Toiminta ja tuotokset	17
Oppimateriaali: Luovuus, keksimistäidot ja ipr –verkko-oppimateriaalipaketti kansalaisopistojen opettajille	17
Muut tilaisuudet: Teemapäivä	19
4.5 Henkilöstökoulutukset/Kehittämistilaisuudet	20
Henkilöstökoulutus/kehittämistilaisuus: Keksivä opettaja –luovuuspaja 4.11.2016	21
Henkilöstökoulutus/kehittämistilaisuus: Vuorovaikutus opetustilanteessa ja ryhmädynamiikka, 3.1.2017	22
Henkilöstökoulutukset/kehittämistilaisuus: Minäkö luova? –koulutus 29.8. ja 5.12.2017	22
5 VERKKOPEDAGOGIIKKAAN PEREHTYMINEN JA VERKKO-OPETUKSEN KÄYNNISTÄMINEN	23
5.1 Tavoitteet	23
5.2 Yhteenveto toiminnasta, jolla tavoitteeseen on pyritty	24
5.3 Yhteenveto saavutetuista tuloksista	24

5.4 Toiminta ja tuotokset.....	25
Uusi toimintamalli tai tapa: Peda.net	25
Uusi toimintamalli tai tapa: Adobe Connect.....	25
Uusi toimintamalli tai tapa: Suomen olympiahistoria –verkkoluento (maksuton yleisöluento)	26
Uusi toimintamalli tai tapa: Musiikin verkko-opetuksen suunnittelu.....	26
Uusi toimintamalli tai tapa: Yhteistyökurssit Jyväskylän kansalaisopiston kanssa	26
Oppimateriaali: Englannin kielen verkkokurssi.....	27
5.5 Henkilöstökoulutukset/Kehittämistilaisuudet	28
Peda.net –koulutus 11.10.2016.....	28
Haluatko bloggariksi –verkkokurssi	29
6 SELVITYS TALOUDESTA	32
7 JOHTOPÄÄTÖKSET	33
7.1 Yhteenveto hankkeesta ja sen tuloksista.....	33
7.2 Toimintasuunnitelmaan tehdyt muutokset	33
7.3 Hankkeen loppuselvityksen laadintaan mennessä havaittavissa olevat hankkeen tuomat muutokset	34
7.4 Hankkeesta, sen toiminnasta ja tuloksista tiedottaminen	35
7.5 Hankkeen toiminnan, tulosten ja vaikutusten arviointi.....	35
LÄHTEET	37

Suomalaisissa kouluissa ei juurikaan opeteta keksimistaitoja, vaikka Hynysen (2016) mukaan yli 90 % suomalaisista tarvitsisi opastusta luovuuteen. Kun heräämme luovuuteen, syntyy myös uusia keksintöjä. Ne voivat tuoda opettajille helpotusta haastaviin opetustilanteisiin ja jopa luoda niin opettajille kuin opiskelijoillekin kaupallisia innovaatioita sekä mahdollisuuksia yrityksen perustamiseen.

Kansalaisopiston opiskelijan ja opettajan arki voi olla kiireistä ja stressaavaa. Luovuuden synnyttäminen kiireen ja stressin keskellä on haastavaa, mutta mahdollista, jos ymmärtää, mistä luovassa prosessissa on kyse ja mitä luovaan tilaan pääseminen edellyttää (Väisänen 2017). Luovuutta syntyy mm. keksimällä itsensä uudestaan (Hynynen 2016). Uusien asioiden keksiminen on mukavaa ja palkitsevaa (Hynynen 2017).

Luovuudessa ja keksimistaidoissa on kyse ennen kaikkea joustavasta ajattelusta, joka tuo kaivattua energiaa vaikeidenkin tehtävien maaliin saattamiseen. Sen vastakohta on ei-ajattelu, joka syö innostuksen ja lamaannuttaa toiminnan. (Hynynen 2017.) Ideointikykyiset ihmiset osaavat luoda uusia ratkaisuvaihtoehtoja. Se on taito, jonka jokainen voi oppia. Luovuutta ja keksimistä voi myös opetella opettamaan.

Opetushallitus myönsi 22.4.2016 Joutsan, Toivakan ja Kangasniemen kunnissa toimivalle Puulan seutuopistolle rahoitusta Opeta ja opi keksien -nimiseen kehittämishankkeeseen. Hankkeessa lisätään opettajien pedagogista osaamista ja keksimistaitoja, kehitetään luovuuden sallivia oppimisympäristöjä ja toimintakulttuuria sekä verkko-opetusta.

Opeta ja opi keksien -hankkeen suunnittelu käynnistyi päätöksen saapumisen jälkeen. Hankkeen vetovastuun otti kansalaisopiston rehtori, mutta Puulan seutuopiston koko henkilöstöllä (yhteensä noin 100 henkilöä) oli mahdollisuus osallistua hankkeen toimenpiteisiin. Lisäksi joitain hanketoimenpiteitä avattiin muille kansalaisopistoille ja keski-suomalaisille vapaan sivistystyön oppilaitosten henkilöstölle.

Hankkeen toimenpiteinä toteutettuihin toimenpiteisiin ja koulutuksiin/kehittämistilaisuuksissa oli yhteensä 214 osallistujaa. Lisäksi 7-jäseninen opistolautakunta seurasi hankkeen etenemistä ja hyväksyi hankkeen loppuraportin kesäkuussa 2018. Kehittämishankkeeseen liittyvät toimenpiteet

päätyvät rahoituspäätöksen mukaisesti vuoden 2017 loppuun mennessä. Opeta ja opi keksien -hankkeesta laadittu loppuraportti julkaistaan Puulan seutuopiston internetsivuilla ja siitä laaditaan tiedote niin opiston toimintakuntien alueella toimiville tiedotusvälineille kuin Kansalaisopistojen liiton hyödynnettäväksikin.

Tämä raportti etenee siten, että ensin esitellään Puulan seutuopisto. Toisessa luvussa esitellään hankesuunnitelman mukaisesti hankkeen tavoitteet, tulokset, vaikutusten arviointi ja tulosten levittämissuunnitelma. Seuraavissa luvuissa esitellään hankkeessa tehdyt kehittämistoimenpiteet. Johtopäätösluussa pohditaan Opeta ja opi keksien -hankkeen vaikuttavuutta, jatkotoimenpiteitä ja tarvetta jatkohankkeelle.

2 PUULAN SEUTUOPISTO

Tässä kappaleessa esitellään Puulan seutuopiston toimintaa. Lisäksi taustoitetaan nykytilannetta kertomalla hieman laajemmin vapaasta sivistystyöstä ja kansalaisopistotoiminnasta Suomessa.

2.1 VAPAA SIVISTYSTYÖ JA KANSALAIPOISTOT SUOMESSA

Kansalaisopistot, kuin myös Puulan seutuopisto, on vapaan sivistystyön piiriin kuuluva oppilaitos. Toimintaa ohjaa laki vapaasta sivistystyöstä. Lain mukaan vapaan sivistystyön tarkoituksena on järjestää elinikäisen oppimisen periaatteen pohjalta yhteiskunnan eheyttä, tasa-arvoa ja aktiivista kansalaisuutta tukevaa koulutusta. Tavoitteena on edistää ihmisten monipuolista kehittymistä, hyvinvointia sekä kansanvaltaisuuden, moniarvoisuuden, kestävän kehityksen, monikulttuurisuuden ja kansainvälisyyden toteutumista. Vapaassa sivistystyössä korostuu lain mukaisesti omaehtoinen oppiminen, yhteisöllisyys ja osallisuus.

Kansalaisopistojen lisäksi muita vapaan sivistystyön oppilaitoksia ovat kansanopistot, opintokeskukset, liikunnan koulutuskeskukset eli urheiluopistot ja kesäyliopistot. Näiden oppilaitosten ylläpitäjiä ovat kunnat, kuntayhtymät, yhdistykset, säätiöt tai osakeyhtiöt. Ylläpitäjät päättävät oppilaitosten tarjonnasta, tavoitteista ja sisällöistä paikallisten ja alueellisten sivistystarpeiden pohjalta (joidenkin oppilaitosten osalta sisältöä ohjaa maailmankatsomuksellinen, poliittinen tai uskonnollinen näkemys). Myös Puulan seutuopiston toiminta-alueen kuntien strategialinjaukset ja taloudelliset raamit vaikuttavat suuresti opiston toimintaan.

Laki vapaasta sivistystyöstä ohjaa kansalaisopistojen toimintaa. Lain mukaan kansalaisopistot ovat paikallisiin ja alueellisiin sivistystarpeisiin pohjautuvia oppilaitoksia, jotka tarjoavat mahdollisuuksia omaehtoiselle oppimiselle ja kansalaisvalmiuksien kehittämiseksi. Oppilaitoksen ylläpitämisluvan edellytyksenä on sivistystarve sekä hakijan ammatilliset ja taloudelliset edellytykset oppilaitoksen ylläpitämiseen ja koulutuksen järjestämiseen. Kansalaisopistojen on tehtävä yhteistyötä muiden alueella toimivien tai valtakunnallisten vapaan sivistystyön

oppilaitosten, koulutuksen järjestäjien ja korkeakoulujen kanssa. Kansalaisopistot voivat myös järjestää koulutusta tukevaa tai siihen läheisesti liittyvää kehittämis- ja palvelutoimintaa.

Rakennemuutokset ovat supistaneet kansalaisopistokenttää vahvasti. Tällä hetkellä Suomessa on 181 kansalaisopistoa, kun kymmenisen vuotta aiemmin niitä oli yli sata enemmän. Kansalaisopistojen liiton (2018) mukaan jokainen kunta Suomessa järjestää yhä kansalaisopistotoimintaa ja kansalaisopistot ovatkin merkittävä alueellinen työllistäjä. Opetustunteja on vuosittain yli 2 miljoonaa ja niille osallistuu yli 650.000 opiskelijaa. Kansalaisopistoon ei tulla suorittamaan tutkintoa, vaan opinnot perustuvat elinikäisen oppimisen periaatteeseen. Useimmiten opetustarjontaan kuuluu taideaineiden, käsityön ja musiikin kursseja, kieli- ja kirjallisuuskursseja, kotitalouden, liikunnan ja tietotekniikan kursseja sekä yhteiskunnallisia aineita.

Puulan seutuopisto tarjoaa myös taiteen perusopetusta. Tätä toimintaa ohjaa laki taiteen perusopetuksesta. Lain mukaan taiteen perusopetus on tavoitteellista tasolta toiselle etenevää eri taiteenalojen opetusta, joka antaa oppilaalle valmiuksia ilmaista itseään ja hakeutua asianomaisen taiteenalan ammatilliseen ja korkea-asteen koulutukseen. Taiteen perusopetuksen yhteydessä voidaan järjestää myös muuta taiteen edistämiseen liittyvää toimintaa. Opetushallitus päättää taiteenaloittain taiteen perusopetuksen tavoitteista ja keskeisistä sisällöistä (koulutuksen järjestäjän on hyväksyttävä taiteenalojen opetussuunnitelmat).

2.2 SEUTUOPISTON HISTORIA JA NYKYTILANNE

Puulan seutuopiston historia yltää yli 40 vuoden taakse. Kangasniemen kansalaisopisto perustettiin vuonna 1969 ja Opetusministeriö vahvisti sen työohjelman 1.9.1969. Kangasniemen kansalaisopisto ehti vastata vapaan sivistystyön järjestämisestä Kangasniemellä 36 vuotta ennen opistojen yhdistymistä. (Tulla 2013.)

Opetusministeriö myönsi Joutsan kansalaisopistolle perustamisluvan ja vahvisti työohjelman 2.7.1973. Kouluhallitus vahvisti opiston ohjesäännön 12.7.1973. Joutsan kansalaisopistoon kuuluivat kuntaliitoksen myötä myöhemmin yhdistyneet Joutsan ja Leivonmäen kunnat sekä Toivakan kunta. (Hentinen 2013.)

Puulan seutuopiston toiminta alkoi noin puolitoista vuotta kestäneiden yhdistymisneuvottelujen jälkeen 1.1.2005, kun Kangasniemen kansalaisopisto yhdistyi Joutsan, Leivonmäen ja Toivakan kuntien alueella toimineeseen Joutsan kansalaisopistoon. Puulan seutuopisto on tiettävästi ainoa kahden maakunnan (Etelä-Savo ja Keski-Suomi) alueella toimiva kansalaisopisto. Opiston ylläpitäjäkunta on Joutsa ja opistolla on sivutoimipiste Kangasniemellä. Vuonna 2017 Puulan seutuopisto järjesti Kangasniemellä opetusta noin 4700 opetustuntia, Joutsassa noin 3400 opetustuntia ja Toivakassa melkein tasan 2000 opetustuntia. Tuntimäärään sisältyvät musiikkikoulun 770 opetustuntia ja taidekoulun lähes 800 opetustuntia. Vuonna 2017 netto-opiskelijoita oli yhteensä 2235. Opiskelijoista noin 75 prosenttia oli naisia.

KUVA 1 Puulan seutuopiston toiminta-alue

Puulan seutuopiston toiminnasta vastaa Puulan seutuopiston opistolautakunta. Opistolautakuntaan kuuluu kolme jäsentä Joutsasta ja Kangasniemeltä ja yksi jäsen Toivakasta. Puheenjohtajuuskausi on kahden vuoden mittainen. Hankkeen toteutusaikana puheenjohtajuus oli ensin Kangasniemellä ja kuntavaalien jälkeen Toivakassa.

Hankkeen toteutusaikana Puulan seutuopiston henkilöstö koostui rehtorista, tekstiilinopettajasta, kolmesta musiikinopettajasta ja kahdesta osa-aikaisesta toimistosihteeristä. Tuntiopettajia on yli 90.

3 HANKKEEN TAVOITTEET

Tässä kappaleessa kerrotaan hankkeen rahoituksesta, hankesuunnitelmaan kirjatusta tavoitteista ja tulosten arvioinnista. Opeta ja opi keksien –hankkeessa suoritettavat toimenpiteet raportoidaan luvussa 4. Tavoitteiden ja tulosten toteutumista arvioidaan loppuraportin viimeisissä luvuissa.

3.1 HANKE PÄHKINÄNKUORESSA

Puulan seutuopiston Opeta ja opi keksien –hankkeen ensimmäisenä tavoitteena oli hankesuunnitelman mukaan pedagogisen osaamisen lisääntyminen, luovuuden sallivan oppimisympäristön ja toimintakulttuurin aikaansaaminen. Hankkeen aikana tavoitteena oli keksiä uusia toimintatapoja ja lisätä mahdollisuuksien näkemistä haasteellisissakin opetustilanteissa. Yhdistämällä osaaminen erilaisiin välineisiin ja luovuuteen opettajien keksimiskyvyn oli tavoitteena lisääntyä.

Opeta ja opi keksien -hankkeen toisena tavoitteena oli verkkopedagogiikkaan perehtyminen ja verkko-opetuksen käynnistäminen. Käytännössä tavoitteena oli tehdä verkko-opetuksesta laajeneva ja luonteva osa kansalaisopiston opetusta, jotta eri ikä- ja väestöryhmät voidaan tavoittaa entistä laajemmin koko toiminta-alueella (Joutsa, Toivakka, Kangasniemi). Hankkeen aikana opettajat oli tavoitteena perehdyttää niin teknisiin välineisiin kuin verkkopedagogiikkaankin. Lisäksi ajasta ja paikasta riippumaton verkko-opetus ja sen systemaattisen arvioinnin käynnistyminen oli tavoitteena. Käyttöön otettava teknologia mahdollistaa myös perinnetaitojen taltioimisen tuleville sukupolville.

Hankkeen tavoitteena oli myös opettajien, oppilaiden ja myös hallinnon välisen dialogin lisääntyminen. Lisäksi tavoitteena oli synnyttää uusia kurssi-ideoita syntyä ja toteuttaa niitä aiempaa enemmän myös yhteistyönä.

Hankesuunnitelmana kirjatut hankkeen tavoitteet tarkentuivat hankkeen rahoituspäätöksen jälkeen. Joitain rajoituksia oli tehtävä, koska rahoituksen määrä oli haettua pienempi.

3.2 HANKKEEN TULOKSET JA VAIKUTUSTEN ARVIOINTI

HANKKEEN HYÖDYNsAAJAT

Hankkeen suurimpia hyödynsääjiä ovat Puulan seutuopiston henkilöstö (opettajat ja sivutoimiset tuntiopettajat, yhteensä noin 90 henkilöä). Hankkeesta hyötyvät kuitenkin myös muut etenkin Keski-Suomen ja Etelä-Savon, mutta myös Päijät-Hämeen ja Uudenmaan muut organisaatiot, koska osa Puulan seutuopiston tuntiopettajista työskentelee opetustehtävissä toisissa oppilaitoksissa (mm. kansalaisopistot, toisen asteen koulutus) tai ihan muissa tehtävissä yrityksissä, kunnissa, valtiolla tai kolmannen sektorin organisaatioissa. Toinen hyödynsääjaryhmä ovat asiakkaat.

HANKKEEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

Puulan seutuopiston toiminta-alueen kuntien (Joutsa, Toivakka ja Kangasniemi) edustajista koostuva Puulan seutuopistolautakunta arvioi hankkeen toteutumista kokouksissaan. Arvioinnin tueksi tehdään kumpaankin hankkeen tavoitteeseen liittyvä lähtötilanne- ja loppukysely opetushenkilöstölle. Myös toteutuneista kehittämistilaisuuksista ja verkko-opetuksesta kerätään palautetta.

HANKKEEN VAIKUTUS JA VAIKUTTAVUUS

Puulan seutuopiston opettajien keksimiskyky ja mahdollisuuksien näkeminen haasteellisissakin opetustilanteissa lisääntyy. Tämä muuttaa toimintakulttuuria luovempaan suuntaan. Myös opettajien keskinäinen sekä opettajien ja hallinnon välinen dialogi ja yhteistyö lisääntyy. Toimintakulttuurin muutoksen myötä myös työhyvinvointi kasvaa.

Opettajien pedagoginen osaaminen lisääntyy. Asiakastyytyväisyys kasvaa opettajien pedagogisen osaamisen lisääntymisen ja luovan toimintakulttuurin leviämisen myötä. Dialogi opettajien ja oppilaiden välillä lisääntyy.

Verkkopedagogiikka tulee opettajille tutuksi omien kokemusten ja verkko-opetuskokeilujen myötä (suurimmalla osalla opettajista ei ole lainkaan kokemusta verkko-opetukseen osallistumisesta ja rehtorin lisäksi vain yhdellä opettajalla on kokemusta verkko-opetuksesta). Hankkeen myötä opettajat voivat käynnistää verkko-opetusta, sillä heidän tietonsa ja taitonsa lisääntyvät niin teknisiin välineisiin kuin verkkopedagogiikkaan liittyen. Hankkeen aikana otetaan käyttöön sellaista teknologiaa ja pedagogisia menetelmiä, jotka tukevat myös oppilaiden osaamista, tietokykyä, sosiaalisia valmiuksia ja luovuutta.

3.3 HANKKEEN TULOSTEN LEVITTÄMISSUUNNITELMA

Hankesuunnitelman mukaan Opetä ja opi keksien –hankkeesta, sen toimenpiteistä ja tuloksista tiedotetaan Puulan seutuopiston pää- ja sivutoimisille opettajille sekä toimistohenkilöstölle yhteisissä kokouksissa ja koulutustilaisuuksissa, sähköpostitse ja www-sivujen ajankohtaistiosiossa. Nettisivuja päivitetään aina, kun on ajankohtaisia hankkeeseen liittyviä asioita ja opettajille lähetetään hankeuutisia sähköpostitse noin kerran kuukaudessa, tarvittaessa useamminkin. Sivutoimisia opettajia rohkaistaan kertomaan hankkeesta omilla päätoimisilla työpaikoillaan ja erilaisissa epävirallisissa yhteyksissä. Puulan seutuopiston edustajat voivat myös käydä esim. kouluilla, seminaareissa ja tilaisuuksissa kertomassa hankkeesta, sen menetelmistä ja tuloksista laajemminkin eri ryhmille.

Asiakkaille kerrotaan Opetä ja opi keksien -hankkeesta, sen toimenpiteistä ja tuloksista Puulan seutuopiston sosiaalisen median kanavien välityksellä (erityisesti Facebook ja Twitter, mutta myös Instagram, Periscope) sekä rehtorin blogissa. Lisäksi tuloksista tiedotetaan esim. toiminta-alueen kuntien markkinoinnista ja tiedotuksesta vastaaville, Kansalaisopistojen liitolle ja muille kansalaisopistojen toiminnasta kiinnostuneille tahoille ja pyritään saamaan heidät linkittämään Puulan seutuopiston Facebook-sivuilla olevia päivityksiä omille sivuilleen. Myös asiakkaita

rohkaistaan kertomaan hankkeen tuloksista siinä vaiheessa, kun muutokset näkyvät opetuksen arjessa.

Toiminta-alueen kuntien (Joutsa, Toivakka ja Kangasniemi) paikallislehtiin yritetään saada läpi hanketta, sen tuloksia ja toimenpiteitä koskevia uutisia. Näin tietoa leviää asiakkaita ja Puulan seutuopistolautakuntaa laajemmin myös muille kuntalaisille. Lisäksi kuntien tiedotuslehtiin tarjotaan kirjoitusta hankkeeseen liittyen ja hankkeeseen liittyviä juttuja tarjotaan opettajien ja eri alojen ammattilehtiin. Hankkeeseen liittyviä tiedotteita lähetetään myös maakuntalehteen, paikallisradioihin ja –televisioon (esim. alueuutiset).

3.4 RAHOITUS OPETUSHALLITUKSELTA

Puulan seutuopisto anoi Opetushallituksesta laatu- ja kehittämisavustusta Puulan seutuopiston laatutyön kulttuurin ja laatujärjestelmän kehittämiseksi. Myönnetyn avustuksen määrä oli 12.000 euroa (avustusta haettiin 23.375 €). Omarahoitusosuus oli 15 % käytetyistä kokonaiskustannuksista. Avustuksen käyttöaika alkoi myöntämispäivänä 22.4.2016 ja päättyi 31.12.2017.

Opetushallituksen myöntämä valtionavustus on käytettävä hakemuksessa kuvattuun vapaan sivistystyön laatu- ja kehittämistavoitteita tukevaan toimintaan. Avustuksen selvitysvelvollisuuteen liittyi tammikuussa 2017 Opetushallitukselle lähetetty alustava tiliselvitys ja väliraportti. Lopullinen tiliselvitys ja raportointi avustuksen käytöstä on annettavan kesäkuun 2018 loppuun mennessä.

4 PEDAGOGISEN OSAAMISEN LISÄÄNTYMINEN, LUOVUUDEN SALLIVAN OPPIMISYMPÄRISTÖN JA TOIMINTAKULTTUURIN AIKAANSAAMINEN

Tässä luvussa esitellään aluksi lyhyesti otsikossa mainittu Puulan seutuopiston Opeta ja opi keksien -hankkeen ensimmäinen tavoite. Sen jälkeen esitellään toiminta, jolla hankkeen tavoitteeseen on pyritty. Lisäksi esitellään saavutetut tulokset.

4.1 TAVOITTEET

Opeta ja opi keksien -hankkeen ensimmäisenä tavoitteena oli hankesuunnitelman mukaisesti Pedagogisen osaamisen lisääntyminen, luovuuden sallivan oppimisympäristön ja toimintakulttuurin aikaansaaminen. Tavoitteeseen pyrittiin sillä, että Puulan seutuopiston opettajilla oli mahdollisuus osallistua kehittämistilaisuuksiin, joissa tavoitteena oli lisätä opettajien pedagogista osaamista (tuntiopettajista vain noin 25 %:lla eli vakituisessa virassa olevien lisäksi vain muutamalla on pedagoginen pätevyys), oppia tunnistamaan keksimistä estävä/edistävä toimintakulttuuri ja totutut ajattelutavat sekä analysoimaan ja yhdistämään uudelleen erilaisia asioita. Yhdistämällä uusi osaaminen ja erilaiset välineet luovuutta edistävään toimintakulttuurin kehittymiseen tavoitteena oli lisätä opettajien ideointikykyä ja mahdollisuuksien näkemistä haastavissakin opetustilanteissa.

Hankesuunnitelman mukaan tuloksena on se, että opettajien pedagoginen osaaminen lisääntyy ja kyky keksiä vaihtoehtoisia toimintatapoja haastavissa opetustilanteissa kasvaa. Opettajat oppivat näkemään yli omien rajojen ja uskovat omiin mahdollisuuksiin. Prosessin aikana syntyy myös uusia kurssi-ideoita ja opettajien välinen dialogi lisääntyy. Työhyvinvointi lisääntyy ja asiakastyytyväisyys kasvaa.

Hankesuunnitelmaan oli kirjattu myös se, että kehittämistilaisuuksissa päätetään selkeästi, mitä tehdään, kuka tekee, mihin mennessä tekee ja miten seurataan. Kehittyminen osoitetaan alku- ja loppukyselyllä, toimenpiteiden edistymistä seuraamalla sekä välipalautetta keräämällä.

4.2 YHTEENVETO TOIMINNASTA, JOLLA TAVOITTEESEEN ON PYRITTY

Opettajien pedagogista osaamisen lisääntymistä, keksimistä edistävän/estävän toimintakulttuurin ja totuttujen ajattelutapojen tunnistamista sekä erilaisten asioiden analysointia ja uudelleen yhdistämistä on kehitetty järjestämällä Puulan seutuopiston henkilöstölle neljä erillistä henkilöstökoulutus- ja kehittämistilaisuutta. Yhdistämällä uusi osaaminen ja erilaiset välineet luovuutta edistävään toimintakulttuurin kehittämiseen pyrittiin lisäämään opettajien ideointikykyä ja mahdollisuuksien näkemistä haastavissa opetustilanteissakin.

4.3 YHTEENVETO SAAVUTETUISTA TULOKSISTA

Hankkeen toimenpiteissä oli yhteensä 156 osallistujaa. Hankkeessa järjestettiin marraskuussa 2016 opettajille Keksivä opettaja -työpaja, eivätkä koulutukseen osallistujat ole raportoineet haastavista opetustilanteista sen jälkeen. Tammikuussa 2017 järjestettiin koulutusta opetustilanteen vuorovaikutukseen ja ryhmädynamiikkaan liittyen. Elokuussa ja marraskuussa 2017 järjestettiin koulutusta luovuuteen liittyen. Edellä mainittuihin henkilöstökoulutus- ja kehittämistilaisuuksien osallistui yhteensä 78 osallistujaa. Yksi tilaisuuksista avattiin myös muille Keski-Suomen vapaan sivistystyön oppilaitoksen henkilöstölle. Lisäksi joulukuussa 2017 valmistui opettajien keksimistaitoihin liittyvä kaikille avoin verkko-opetusmateriaali. Sen käyttäjien määrästä ei kuitenkaan ole tietoa.

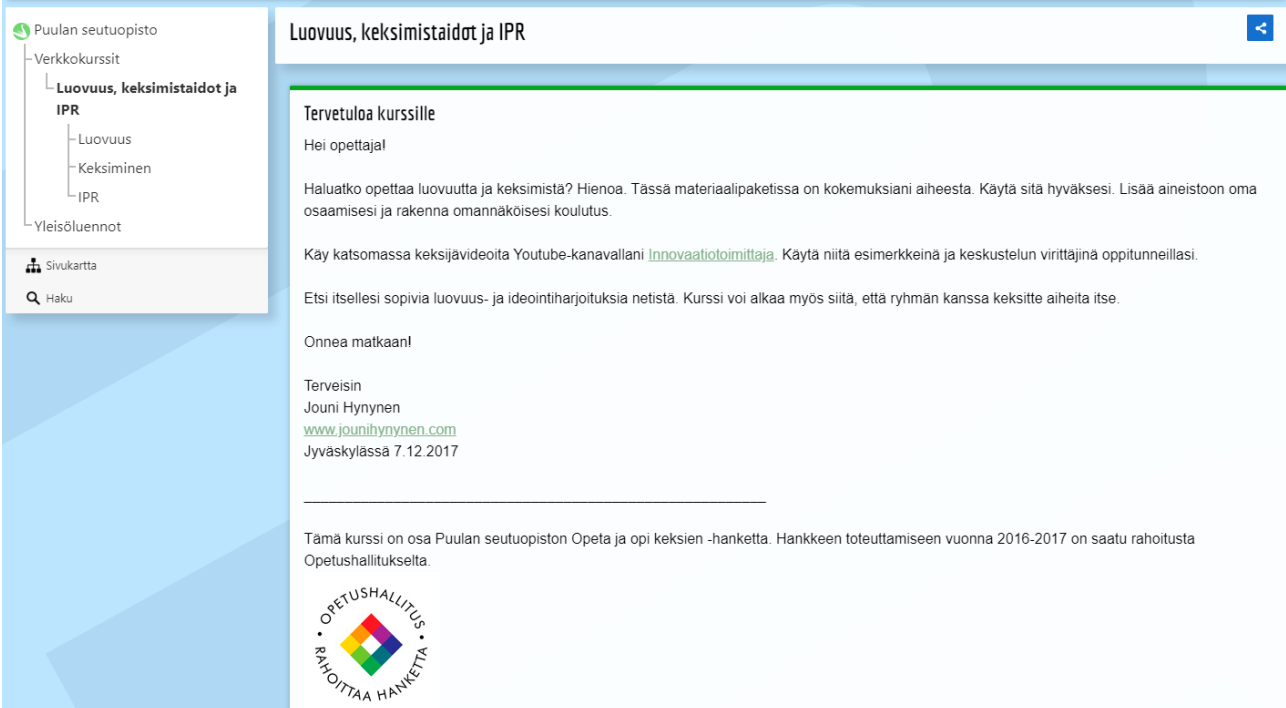
Rehtori kertoi hankkeesta, sen tuloksista ja toimenpiteistä Kansalaisopistojen liiton laatu- ja kehittämishankkeisiin ja opintoseteliavustuksiin liittyvissä valtakunnallisessa seminaarissa joulukuussa 2016. Hanke herätti suurta kiinnostusta paikallaolijoiden keskuudessa. Osallistujia oli yhteensä 78.

4.4 TOIMINTA JA TUOTOKSET

Seuraavaksi esitellään tarkemmin hankkeen toiminta ja tuotokset sekä omassa luvussaan (4.5.) henkilöstökoulutukset/kehittämistilaisuudet. Osa toiminnoista ja koulutuksista liittyy toiseen tavoitteeseen, mutta ne esitetään vain jommankumman hankkeen tiedoissa.

OPPIMATERIAALI: LUOVUUS, KEKSIMISTAITOT JA IPR –VERKKO-OPPIMATERIAALIPAKETTI KANSALAIPOISTOJEN OPETTAJILLE

Luovuus, keksimistaidot ja IPR on erityisesti kansalaisopistojen opettajille suunnattu, mutta kaikille avoin verkko-oppimateriaali. Kehittämishankkeen yhteistyökumppani Jouni Hynysen laatima oppimateriaali valmistui joulukuussa 2017. Oppimateriaali on saatavilla osoitteesta <https://peda.net/puulanseutuopisto/verkkokurssit/ojok>.

The screenshot shows the Peda.net interface for a course titled "Luovuus, keksimistaidot ja IPR". On the left is a sidebar menu for "Puulan seutuopisto" with options for "Verkkokurssit", "Luovuus, keksimistaidot ja IPR" (selected), "Luovuus", "Keksiminen", "IPR", "Yleisöluennot", "Sivukartta", and "Haku". The main content area has a header "Luovuus, keksimistaidot ja IPR" and a "Tervetuloa kurssille" (Welcome to the course) section. This section includes a greeting to teachers, a description of the course materials, a list of YouTube channel links for "Innovaatiotoimittaja", and a note about the course being part of a project funded by the Finnish Ministry of Education in 2016-2017. At the bottom of the main content area is a circular logo for "OPETUSHALLITUS" (Ministry of Education) with the text "RAHOITAA HANKETTA" (Funds the project).

KUVA 2. Luovuus, keksimistaidot ja OPR –verkko-oppimateriaalin etusivu Peda.netissä.

Verkko-oppimateriaalin valmistumisesta on tiedotettu Puulan seutuopiston opettajille. Sivuston kävijämääristä ei valitettavasti ole saatavissa tietoa, mutta kesäkuussa 2018 sivustolle lisätään Google Analytics –koodipätkä, jonka ansiosta saadaan tietoa kävijämääristä ja muuta tilastotietoa sivujen hyödyntämisestä. Oppimateriaalin markkinointia jatketaan syksyllä 2018, kun on saatu palautetta sen toimivuudesta.

Haluatko opettaa luovuutta?

Luovuuden ja keksimisen kurssit ja oppitunnit kiinnostavat kaikenikäisiä. Olen opettanut ideointia esikoululaisille, keksimistä yrittäjille ja yritysten työntekijöille sekä luovuutta ikäihmisille. Kaikkia yhdistää halu löytää jotain uutta ja innostua kehittämään jotain omaa, jotain hyödyllistä. Jos haluat itse pitää koulutuksia muille, tässä sinulle muutamia vinkkejä.

Ideointikurssin sisällöksi riittää ratkaisujen keksiminen opettajan antamiin tai yhdessä löydettyihin haasteisiin. Aloita yksilötyöskentelyllä ja johda sitten opiskelijat ideoimaan yhdessä. Tämän jälkeen voitte pohtia mitä eroja ideoissa on ja miten yhteistyö vaikuttaa tulokseen. Ohjattuja harjoituksia ja ideointimenetelmiä löydät kirjoista.

Ideointi on aivojumbppaa ja tuottaa hyvää mieltä. Yhdessä tekeminen on lisäksi hauskaa. Ehkä haluat mennä pidemmälle ja opettaa, kuinka keksinnöstä tehdään totta. Keksijän pikaopas tarjoaa siihen koulutuksen rungon.

Opettaja on ohjaaja ja valmentaja.

Olisi hienoa, jos voisit toteuttaa pitkäkestoisen luovuuskurssin. Tunnin parin pikakurssi on sekin jo paljon. Pääasia on innostaa toisia luovuuden pariin ja antaa kokemus siitä, että kuka tahansa voi olla keksijä. Opettajana sinun ei tarvitse olla luovuuden, keksimisen tai yrittäjyyden asiantuntija vaan ennemminkin ohjaaja ja valmentaja. Voit aivan hyvin olla itsekin oppija muiden kanssa.

KUVA 3. Esimerkki opettajille suunnatun koulutusmateriaalin sisällöstä

Verkko-oppimateriaali sisältää myös valmiit diat opettajien hyödynnettäväksi. Seuraavalla sivulla on joitain esimerkkejä.

KUVA 4. Esimerkkejä opettajien hyödynnettävissä olevista dioista (Hynynen 2017).

MUUT TILAISUUDET: TEEMAPÄIVÄ

Puulan seutuopiston rehtori Sari-Maarit Peltola esitteli Opetaja ja opettajan kokeilun -hanketta ja erityisesti kansalaisopistojen opettajille suunnattua avointa keksimistaitojen verkko-opetusmateriaalia Kansalaisopistojen liiton laatu- ja kehittämisavustuksia sekä opintoseteliavustuksia käsittelevässä teemapäivässä 2.12.2016 Helsingissä.

Koulutuspäivän ohjelma on saatavilla osoitteesta <http://kansalaisopistojenliitto.fi/blog/teemapaiva-lake-ja-opintoseteliavustukset-2-12-2016/>.

Esityksen pituus oli 20 min.

Kansalaisopistojen liiton teemapäivään osallistui yhteensä 78 henkilöä, joista 26 osallistui tilaisuuteen paikan päällä ja loput etäosallistuivat Adobe Connect –yhteyden välityksellä.

Kehittämishanke herätti paljon kiinnostusta. Yhteydenottoja ja koulutuspyyntöjä tuli jälkikäteen.

TEEMAPÄIVÄ LAATU- JA KEHITTÄMIS- AVUSTUKSISTA JA OPINTOSETELEISTÄ HELSINKI 2.12.2016

PÄIVÄN OHJELMA

9.30 Aamukahvit ja ilmoittautuminen

10.00 Tervetuloa & tilaisuuden avaus

Toiminnanjohtaja Jaana Nuottanen, Kansalaisopistojen liitto

10.05 Hyvien hankehakemusten kriteereistä ja vaatimuksista

Opetusneuvos Heikki Sederlöf, Opetushallitus

10.45 Työväenopistoa kehittämässä (LAKE)

Erityissuunnittelija Tuula Alanko, Espoon työväenopisto

11.20 MOI - nuorten maahanmuuttajien koulutus (opintosetelit)

Rehtori Sirkka Suomi & vastuuhajaaja Saija Sivén, Heinolan kansalaisopisto

11.40 Opetä ja opi keksien (LAKE)

Rehtori Sari-Maarit Peltola, Puulan seutuopisto

12.00 Lounastauko (omakustanteinen)

13.00 Koulutustarjonta ja tulevaisuuden opiskelijatarpeet Ahjolassa (LAKE)

Hankekoordinaattori Juha Kauppinen, Ahjolan kansalaisopisto

13.20 Makoisaa elämää nuorille maahanmuuttajille KoMbissa (opintosetelit)

Rehtori Pertti Jääskä, Porvoon kansalaisopisto

13.40 Kahvitauko

13.55 Kokemuksia ja käytänteitä ikäihmisten tietotekniikkaopetuksessa (opintosetelit)

Suunnittelijaopettaja Juhana Mykrä, Helsingin suomenkielinen työväenopisto

14.15 Etäopetuksen kehittäminen (LAKE)

Koulutussuunnittelija Helena Kilki-Rekola, Valkeakoski-opisto

14.35 Erilaisten oppijoiden kohtaaminen (LAKE)

Tekstiilityön suunnitteleva opettaja Tiina Kerminen, Pieksämäen seutuopisto

14.50 Hankkeen tulokset käyttöön – koko lehmä vai lasi maitoa?

Vastaava asiantuntija Anni Karttunen, CIMO

15.20 Yhteishankkeiden työstöä ryhmissä

15.50 Päivän päätös

KUVA 5. Kansalaisopistojen liiton teemapäivän ohjelma.

4.5 HENKILÖSTÖKOULUTUKSET/KEHITTÄMISTILAISUUDET

Hankkeen ensimmäiseen tavoitteeseen liittyen järjestettiin neljä koulutus- ja kehittämistilaisuutta.

Ne esitellään seuraavaksi.

Keksivä opettaja -luovuustyöpaja järjestettiin 4.11.2016 Jyväskylässä osana Keski-Suomen vapaan sivistystyön oppilaitosten yhteistä Ideapäivää. Kyseessä oli kokopäiväinen tapahtuma, jonka iltapäivän rinnakkaisten työpajojen pituus oli kolme tuntia (ks. ohjelma seuraavasta kuvasta). Kouluttajana toimi hankesuunnitelmassa mainittu Jouni Hynynen (Tmi Jouni Hynynen).

Kyseessä oli Opetaja ja opettajan keksien –hankkeen tilaisuus, mutta osallistumismahdollisuus annettiin myös muille kuin Puulan seutuopiston opettajille. Osallistujia oli yhteensä 12 (Puulan seutuopistosta 7 osallistujaa, muualta 5). Opiston omille tuntiopettajille maksettiin palkka koulutusajalta.

Ideapäivä 4.11.2016

Keski-Suomen Osaavan vapaan sivistystyön Ideapäivä järjestetään pe 4.11.2016 klo 9.00-16.00 Jyväskylän kansalaisopistolla (Vapaudenkatu 39 - 41 Jyväskylä). Päivän alustava sisältö on nähtävissä alla. Puheenvuorojen otsikot ja työpajojen sisällöt tarkentuvat myöhemmin.

Ideapäivä 4.11.2016

8.30-9.00 Kahvitarjoilu

9.00-9.30 Tervetuloa Ideapäivään & musiikkiesitys Toivakan Puhaltajat

9.30-10.00 Aaro Harju, Vapaa sivistystyö ry

10.00-10.15 Tapani Mattila, Keski-Suomen liitto

10.15-10.45 Kapulanvaihto KESO:lta Keski-Suomen opistopiirille

10.45-11.30 Asiakaspalvelusta ja viestinnästä, Tuja Piepponen

11.30-12.30 Lounas (omakustanteinen)

12.30-15.30 Työpajat

Työpajojen teemat ovat kielet, käsityö, luovuus, tutkimus, liikunta ja viestintä.

15.30-16.00 Opistopiiri 70-vuotta - kakkukahvitarjoilu

Ilmoittautuminen Ideapäivään tapahtuu Kesäyliopiston kautta. Tiedotamme ilmoittautumisen avautumisesta myöhemmin.

KUVA 6. Ideapäivän ohjelma

Keksivä opettaja –luovuustyöpajasta saatiin palautetta 50 prosentilta osallistujista. Yksi vastaajista antoi hieman negatiivista palautetta, joskin hänkin kiitteli mielenkiintoisesta näkökulmasta asiaan,

mutta muut pitivät työpajaa hyvänä ja myönteisenä kokemuksena. Useimmiten mainittiin se, että työpaja oli ”ajatuksia herättävä”.

HENKILÖSTÖKOULUTUS/KEHITTÄMISTILAISUUS: VUOROVAIKUTUS OPETUSTILANTEESSA JA RYHMÄDYNAMIIKKA, 3.1.2017

Kangasniemellä 3.1.2017 pidetyn koko Puulan seutuopiston henkilöstölle avoimen koulutuksen teemana oli vuorovaikutus opetustilanteessa sekä ryhmädynamiikka. Opettajana toimi Paula Kangasniemi (KM, FM, taidemaalari, toimittaja, tuntiopettaja) Turusta.

Koulutukseen osallistui 18 henkilöä. Kesto oli 3 tuntia.

HENKILÖSTÖKOULUTUKSET/KEHITTÄMISTILAISUUS: MINÄKÖ LUOVA? –KOULUTUS 29.8. JA 5.12.2017

Minäkö luova-koulutukset järjestettiin Toivakassa kahtena eri iltana yhteensä 5,5 h eli 29.8.2017 (2,5 h) ja 5.12.2017 (3 h). Kouluttajana toimi Heli Väisänen (FM, luokan- ja musiikinopettaja, LCA Life Coach, hyvinvointikouluuttaja, mentaalivalmentaja ja yrittäjä).

Osallistujia oli yhteensä 48 (29.8. yhteensä 35 henkilöä ja 5.12. yhteensä 13 henkilöä). Osallistuminen oli palkallista myös tuntiopettajille, jos eivät halunneet käyttää koulutukseen OVTESin mukaisia kiky-tunteja.

Koulutus oli avoin koko Puulan seutuopiston henkilöstölle. Tavoitteena oli, että osallistujat ymmärtävät stressimekanismit ja oppivat helppoja ja nopeita keinoja ylläpitää rutiineja, jotka vähentävät stressiä ja lisäävät hyvinvointia jokaiseen päivään. Lisäksi opittiin, miten rentous syntyy sekä opittiin vähentämään kiirettä ja lisäämään läsnäoloa. Tavoitteena oli oppia, miten olla luova ja innovatiivinen kiireen keskellä. Koulutuksessa opittiin myös näkökulman vaihtamisen taitoa sekä luovan prosessin vaiheet.

Tässä luvussa esitellään aluksi lyhyesti otsikossa mainittu Puulan seutuopiston Opetä ja opi keksien -hankkeen ensimmäinen tavoite. Sen jälkeen esitellään toiminta, jolla hankkeen tavoitteeseen on pyritty. Lisäksi esitellään saavutetut tulokset.

5.1 TAVOITTEET

Opetä ja opi keksien -hankkeen toisena tavoitteena oli henkilöstön perehtyminen verkkopedagogiikkaan ja verkko-opetuksen käynnistäminen. Tavoitteena oli se, että kaikki Puulan seutuopiston virassa olevat opettajat (4 kpl) ja sivutoimiset tuntiopettajat (lähes 90 kpl) voivat osallistua verkkopedagogiikkakoulutukseen. Opettajat saavat samalla omakohtaista kokemusta verkkokurssille osallistumisesta. Toisessa vaiheessa tavoitteena oli hankkia verkko-opetuksessa tarvittavia teknisiä välineitä ja ohjelmistoja. Tavoitteena oli, että opettajat opettelevat hallitsemaan niitä, ideoivat yhteisiä verkkokursseja ja osaavat arvioida verkko-opetuksen laatua. Tavoitteena oli se, että hankkeen aikana käynnistyy asiakkaille suunnattu verkko-opetus.

Hankesuunnitelman mukaisesti tavoitteena oli se, että opettajat perehtyvät verkkopedagogiikan haasteisiin ja mahdollisuuksiin, jolloin heille muodostuu positiivinen asenne ja omakohtaista kokemusta verkko-opetuksesta. Myös motivaatio seurata verkkopedagogiikan kehitystä ja oppia uutta kasvaa. Tavoitteena oli, että kykyjen ja asenteen kehittyminen osoitetaan alku- ja loppukyselyllä ja välipalautetta keräämällä.

Konkreettisena tavoitteena oli se, että hankkeen toimenpiteenä järjestetään verkon kautta 5-osainen yleisöluentosarja sekä vähintään viisi yksittäistä verkkokurssia. Lisäksi osa opettajista osallistuu oman/yhteisen verkko-opetuksen suunnitteluun ja toteutukseen.

5.2 YHTEENVETO TOIMINNASTA, JOLLA TAVOITTEeseen ON PYRITTY

Puulan seutuopisto hankki lisenssin verkko-opetuksessa tarvittaviin ohjelmiin/järjestelmiin (Adobe Connect, Peda.net). Kaikilla Puulan seutuopiston virassa olevilla opettajilla ja sivutoimisilla tuntiopettajille oli mahdollisuus osallistua verkkopedagogiikkaa ja verkko-oppimisympäristö Peda.nettiä koskevaan koulutukseen.

Hankkeen tavoitteeseen pyrittiin järjestämällä neljä erillistä henkilöstökoulutus- ja kehittämistilaisuutta, laatimalla kaikille kansalaisopistojen opettajien hyödynnettävissä olevaa verkko-opetusmateriaalia sekä tiedottamalla hankkeesta niin henkilöstölle, kuntalaisille kuin Kansalaisopistojen liiton tapahtumassakin.

5.3 YHTEENVETO SAAVUTETUISTA TULOKSISTA

Puulan seutuopiston koko henkilöstö on voinut perehtyä verkkopedagogiikan haasteisiin ja mahdollisuuksiin. Verkkopedagogiikkaan ja Peda.net –verkko-opetusympäristön käyttöön liittyvää koulutusta järjestettiin syyskuussa 2016.

Hankkeen aikana käynnistyi asiakkaille suunnattuja englannin kielen verkkokursseja yhteistyössä Jyväskylän kansalaisopiston kanssa. Lisäksi kaksi omaa uutta kielten verkkokurssia (englannin kielen kurssi ja suomen kielen kurssi maahanmuuttajille) käynnistyi syksyllä 2017. Ne ovat olleet suosittuja. Lisäksi keväällä 2017 järjestettiin oma uusi verkkokurssi bloggaamisesta.

Keväällä 2017 järjestettiin yleisöluentasarja yhteistyössä Turun työväenopiston kanssa, mutta se ei saanut suurta suosiota. Kolmas kielikurssi (espanjan kieli) oli suunnitteilla ja musiikin teorian verkkokurssi oli suunnitteilla, mutta ne alkavat vasta hankkeen päättymisen jälkeen. Sen sijaan hankkeen ensimmäisessä tavoitteen yhteydessä raportoitu opettajien keksimistaitoihin liittyvä verkko-oppimateriaali valmistui ja se julkaistiin joulukuussa 2017.

5.4 TOIMINTA JA TUOTOKSET

Seuraavaksi esitellään tarkemmin hankkeen toiminta ja tuotokset sekä omassa luvussaan (4.5.) henkilöstökoulutukset/kehittämistilaisuudet. Hankkeen tavoitteeseen liittyvät verkko-opetusmateriaali keksimistaitoihin liittyen on kuvattu luvussa 3.5, koska se liittyy sisällöllisesti siihen tavoitteeseen, vaikka kyseessä onkin verkko-opetusmateriaali.

UUSI TOIMINTAMALLI TAI TAPA: PEDA.NET

Puulan seutuopistossa otettiin käyttöön Opeta ja opi keksien –hankkeen käynnistyttyä Peda.net –verkko-opetusympäristö. Vertailuissa oli muitakin oppimisympäristöjä, mutta Peda.net oli niitä edullisempi ja ominaisuuksiltaan riittävä. Tärkeää on sekin, että se on laajasti käytössä suomalaisissa perusasteen oppilaitoksissa. Sitä käytetään useammassa kansalaisopistossakin ja jotkut käyttävät sitä verkkosivustonakin.

Puulan seutuopiston Peda.net –sivusto on osoitteessa www.peda.net/puulanseutuopisto.

Peda.net –oppimisympäristössä toteutettiin lukuvuonna 2016-2017 sekä syyslukukaudella 2017 luvussa 4 mainittu avoin verkkokurssi luovuuteen ja keksimistaitoihin liittyen sekä muutamia opiston kursseja. Peda.netin käyttöä on päätetty jatkaa hankkeen jälkeenkin.

UUSI TOIMINTAMALLI TAI TAPA: ADOBE CONNECT

Verkko-opetuksen sekä erilaisten kokousten ja tapahtumien lähettämiseen ja nauhoittamiseen soveltuva Adobe Connect –järjestelmä otettiin käyttöön hankkeen toimenpiteenä. Järjestelmää käyttivät Opeta ja opi keksien –hankkeen toteutusaikana lähinnä rehtori ja yksi kielten tuntiopettaja. Järjestelmä oli heille ennalta tuttu. Adobe Connectin käyttöä esim. henkilöstökokouksissa suunniteltiin, mutta henkilökohtaista läsnäoloa pidettiin tärkeämpänä, koska Puulan seutuopiston henkilöstö on jakaantunut laajalle alueelle, eikä juurikaan tapaa toisiaan. Adobe Connectin käyttöä on jatkettu hankkeen jälkeenkin.

UUSI TOIMINTAMALLI TAI TAPA: SUOMEN OLYMPIAHISTORIA –VERKKOLUENTO (MAKSUTON YLEISÖLUENTO)

Suomen olympiahistoria –verkkoluennot järjestettiin lauantaina 18.3.2017 klo 10-16 (6 oppituntia). Osallistujia oli vain kaksi. Vähäinen osallistujamäärä johtune kyseisenä päivänä järjestetyistä lukuisista kunnallisvaalitulaisuuksista.

Verkkoluennolla käytiin läpi suomalaisten hienot saavutukset ja karvaat pettymykset niin kesä- kuin talviolympialaisissa. Osallistujilla oli mahdollisuus seurata luentoja koko päivän tai tulla silloin, kun parhaiten sopi. Aikataulu oli seuraava klo 10.00-11.30 Kesäolympialaiset 1896–1952, klo 13.00-14.30 Kesäolympialaiset 1956–2016 ja klo 14.30-16.00 Talviolympialaiset 1924–2014. Paikkana oli Joutsan kunnan valtuustosalin. Luento oli maksuton ja siinä oli kahvitarjoilu.

Verkkoluennot toteutettiin Adobe Connect -yhteydellä yhteistyössä Turun työväenopiston kanssa. Luennoitsijana urheilujournalisti Joonas Rinne. Luentoihin liittyvän yhteiskeskustelun vetäjäksi sovittiin Puulan seutuopiston rehtori.

UUSI TOIMINTAMALLI TAI TAPA: MUSIIKIN VERKKO-OPETUKSEN SUUNNITTELU

Puulan seutuopiston musiikinopettaja aloitti hanketyönä musiikin verkko-opetuksen suunnittelun. Suunnittelu alkoi, mutta konkreettiset tulokset eivät valmistuneet hankkeen aikana.

UUSI TOIMINTAMALLI TAI TAPA: YHTEISTYÖKURSSIT JYVÄSKYLÄN KANSALAIPOISTON KANSSA

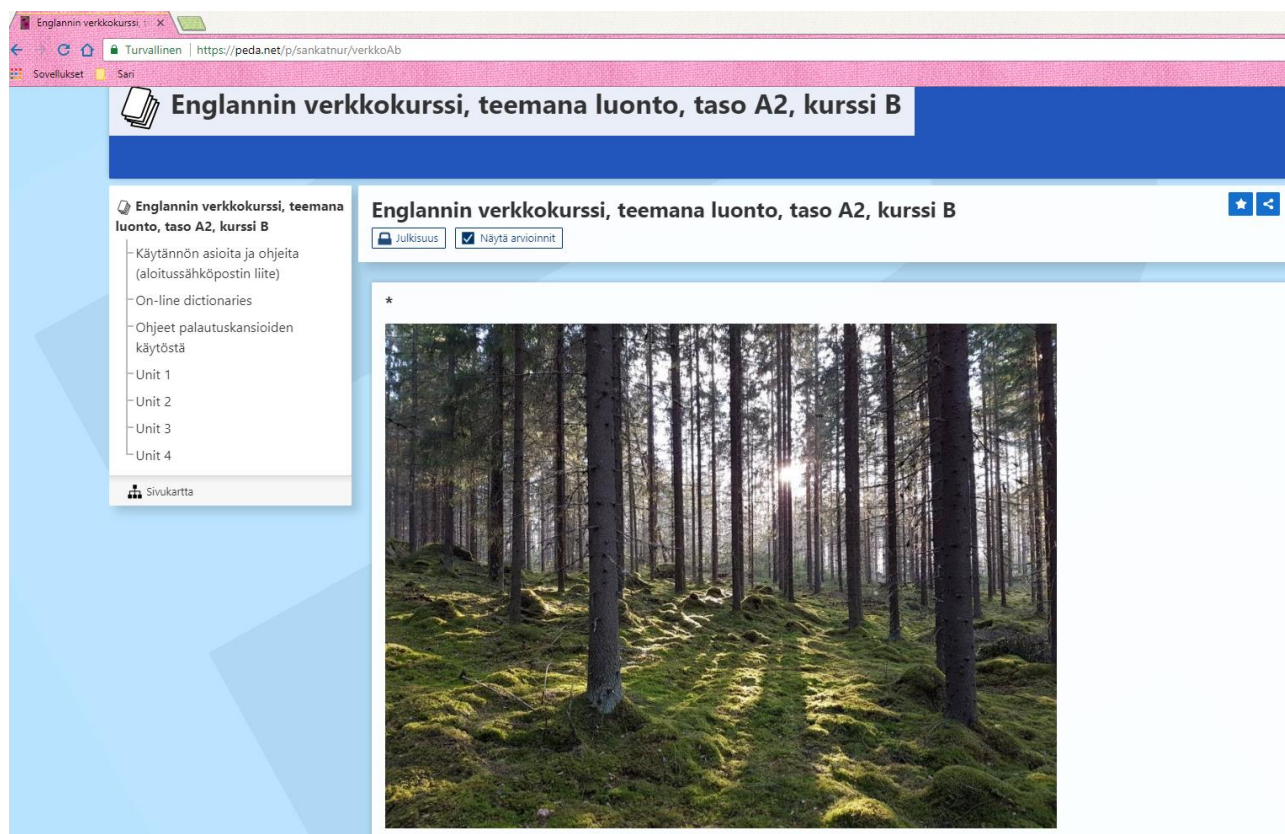
Ennen Puulan seutuopiston oman verkko-opetukseen panostamista testattiin sen kiinnostavuutta. Rehtori sopi lukuvuodeksi 2016-2017 Jyväskylän kansalaisopiston kanssa yhteistyöstä kahden englannin kielen verkkokurssin järjestämiseksi (tasot A2 ja B1-B2). Puulan seutuopistolle tarjottiin sekä syksyllä että keväällä kolmasosa oppilaspaikoista (yhteensä 15 oppilaspaikkaa). Kummankin kurssin Puulan seutuopiston oppilaspaikat (5/kurssi, yhteensä 20 paikkaa) täyttyivät, eivätkä kaikki

kiinnostuneet päässeet mukaan. Yhteistyö jatkui samalla sopimuksella syyslukukaudella 2017 (yhteensä 10 oppilaspaikkaa).

OPPIMATERIAALI: ENGLANNIN KIELEN VERKKOKURSSI

Englannin verkkokurssi järjestettiin 18.9.-30.11.2017. Kurssin laajuus oli 24 oppituntia. Osallistujien määrä oli 7, mutta kurssia tarjottiin alkuperäisen suunnitelman mukaisesti Jyväskylän kansalaisopistolle (osallistujia yhteensä 15).

Verkkokurssi oli suunnattu peruskouluenglannin suorittaneille tai kansalaisopistossa 4–5 vuotta opiskelleille ja kertausta kaipaaville itsenäistä ohjattua opiskelua. Kurssin teemana oli luonto. Verkko-opinnot kestivät 10 viikkoa, joiden aikana suoritettiin neljä tehtäväkokonaisuutta. Kokonaisuudet koostuivat pienestä kirjoitelmasta, perusrakenteita kertaavista harjoituksista, luku- tai tiedonhakutehtävästä, sanaston harjoittelusta tai kuullunymmärtämistehtävästä. Tietokoneen peruskäyttötaidot riittivät.

KUVA 7. Englannin verkkokurssin etusivu Peda.netissä

Englannin verkkokurssi, teemana luonto, taso A2, kurssi B

- Käytännön asioita ja ohjeita (aloitussähköpostin liite)
- On-line dictionaries
- Ohjeet palautuskansioiden käytöstä
- Unit 1
 - Introduction
 - Task 1: Reading
 - Task 2: Writing**
 - Task 3: Writing
 - Grammar
 - Timetable
- Unit 2
- Unit 3
- Unit 4

Task 2: Writing

☒ Näytä arvioinnit

Task 2: Writing

Pick at least ten nature-related words in the Task 1 text that are new or not so familiar to you. Make sentences around those words. The sentences should be about your personal life, opinions or experiences. Use different tenses in your sentences. You can revise the tenses in the grammar section.

Valitse metsä-tekstistä (Task 1) vähintään kymmenen itsellesi vierasta tai vähemmän tuttua luonto-aiheista sanaa. Kirjoita lauseita valitsemiesi sanojen ympärille. Lauseiden tulisi liittyä jollain lailla omaan elämäsi, mielipiteisiisi tai kokemuksiisi. Käytä lauseissasi vaihdellen eri aikamuotoja. Voit kerrata aikamuodot kielioppiosiossa.

For example:
* snail (etana): I haven't seen many snails this summer. (aikamuoto: imperfekti)
* trail (polku): There are many trails in my nearby forest. (aikamuoto: yleispreesens)

Study tip:
This is a good way to study and learn new words. It helps you to remember them better.
Lauseiden muodostaminen uusien sanojen "ympärille" helpottaa niiden mieleenpainumista.

Palautuskansio Unit 1 Task 2

Sulkeutuu 25. syyskuuta 2017 klo 21.00
Muista että sinun pitää olla kirjautuneena sisään Pedanettiin, että voit käyttää palautuskansiota.

Kirjoita tekstisi omalla tietokoneellasi tekstinkäsittelyohjelmalla. Tehtyäsi tehtävän, tallenna se omalle koneellesi ja nimeä selkeästi: tehtävän numero ja oma nimesi (esim. U1T2MaijaMeikäläinen). Käytä yleisimpiä tiedoston talletusmuotoja kuten .doc, .docx, .rtf.

Klikkaa palautuskansion tekstiä 'Palauta kuva tai muu tiedosto' ja lisää sinne tiedosto omalta tietokoneeltasi. Kirjoita kohtaan 'Otsikko' tehtävän numero ja oma nimesi (esim. Unit 1 Task2 Maija Meikäläinen). Kohtaan 'Kuvaus' sinun ei tarvitse kirjoittaa mitään. Muista lopuksi klikata 'Tallenna'. Palaute tulee näkyviin samaan kansioon. Palautteen näät klikkaamalla tehtävän otsikkoa.

Huomioi että palautuslaatikko sulkeutuu merkittynä aikana. Sen jälkeen ei voi palauttaa tehtävää.

KUVA 8. Esimerkki verkkokurssin tehtävästä ja palautuskansiosta

5.5 HENKILÖSTÖKOULUTUKSET/KEHITTÄMISTILAISUUDET

PEDA.NET –KOULUTUS 11.10.2016

Puulan seutuopiston koko henkilöstölle, mutta erityisesti opettajille suunnattu Peda.net –koulutus toteutettiin 11.10.2016 Joutsassa. Aiheena oli mm. Peda.netin käyttö sekä verkkokurssin suunnittelu ja toteutus. Koulutusmateriaali on Puulan seutuopiston Peda.net –sivustolla, mutta se on avoin vain opiston henkilöstölle. Itse koulutukseen osallistumismahdollisuutta tarjottiin myös opiston ylläpitäjäkunnan perusopetuksen ja lukion opettajille.

Osallistujamäärä oli 7 henkilöä. Kouluttajana toimi Tero Pelkonen Jyväskylän yliopiston koulutuksen tutkimuslaitoksesta.

Kurssin sisältö oli seuraava: yleistä Peda.net palvelusta, rekisteröityminen Peda.net käyttäjäksi, liikkuminen Peda.net ympäristössä (OmaTila ja koulun oppimisalusta), Peda.net net oppilaan/opiskelijan silmin, sisällön tuottaminen Peda.net työvälineillä ja sisällön julkisuuden hallinta.

5) Palaute

Julkisuus Muokkaa Siirrä Näytä arvioinnit Poista sivu

Luo sisältöä

Palautekysely

Muokkaa Siirrä Poista Palautukset Yhteenvedo

Anna palautetta koulutuksesta oheisella lomakkeella.

Ruusut:

Risut:

Arvosana koulutukselle 1=täysin turha (en suosittele kenellekään) 5=erinomainen (suositteaisin kollegalleni)

Väite	1	2	3	4	5
Annan koulutukselle arvosanaksi	☐	☐	☒	☐	☐

Tallenna

KUVA 9. Peda.net –koulutuksessa tehty palautekyselyn laatimisharjoitus

HALUATKO BLOGGARIKSI –VERKKOKURSSI

Haluatko bloggariksi –verkkokurssi toteutettiin 6.3.-3.4.2018. Kesto oli 11 opetustuntia. Osallistujia oli yhteensä 9.

Halutko bloggariksi? –verkkokurssi on osa Puulan seutuopiston rehtorin opetusvelvollisuutta, joten kurssin suunnittelua ja opetusta ei ole huomioitu Opeta ja opi keksien –hankkeen tunneissa. Kurssille avattiin kuitenkin asiakkaiden lisäksi myös opiston henkilöstölle. Mahdollisuuteen tarttui 2 opettajaa, joilta ei peritty kurssin osallistumismaksua, mutta käytetty työaika oli hanketyötä.

Haluat bloggariksi? -verkkokurssilla tutustuttiin blogialustoihin (Blogger ja WordPress) sekä suunniteltiin ja käynnistettiin oma blogi. Kurssi koostui verkkoluennnoista, verkkokeskusteluista sekä blogeihin liittyvistä tehtävistä. Aihealueet olivat seuraavat: yleistä blogeista ja bloggaamisesta, blogialustojen esittely, oman blogin suunnittelu ja blogitekstien kirjoittaminen ja lukijoiden hankkiminen. Jokaiseen liittyi vähintään yksi video sekä linkkejä erilaisiin materiaaleihin (esim. kuvapankkeihin). Videot laadittiin Adobe Connect –ohjelmalla ja ne ladattiin Peda.net –verkko-oppimisympäristöön ja YouTubeen salaisina videoina.

Lukijoiden houkuttelua kannattaa miettiä jo blogia suunnitellessa, vaikka asia konkretisoituukin vasta sitten, kun ensimmäisiä tekstejä on julkaistu. Tässä on aiheeseen liittyvä video (jos ei näy, katso sama video [YouTube](#)sta):

Mistä lukijoita
blogiin?

Sen voisi kuitenkin vielä lisätä, että hyvä sisältö voittaa useammin julkaistavan, mutta lyhyen ja huonolaatuisen sisällön.

Tehtävä: oman blogin kokonaisuus

KUVA 10. Mistä lukijoita blogiin? –verkkoluennon otsikko

Opiskelijat tekivät verkkokurssiin teemoihin liittyen myös erilaisia tehtäviä. Ensimmäisellä viikolla tehtäviä oli kolme, mutta ne olivat seuraavien viikkojen viikkotehtäviä suppeampia. Yksi viikkotehtävistä näkyy seuraavassa kuvassa.

Tehtävä: kirjoita blogikirjoitus

+ [Luo uusi keskustelunavaus](#)

Kirjoita edellisen viikon tehtävässä suunnittelemaasi blogiin yksi blogikirjoitus. Älä kirjoita tervetuloa-tekstiä, vaan tavallinen blogijulkaisu. Ota huomioon videon neuvot. Etsi myös tekstiin sopiva kuva, jos suinkin vain mahdollista.

Voit laittaa linkin blogitekstiisi tai vaihtoehtoisesti voit kirjoittaa tekstin tänne ennen julkaisemista. Kumpikin käy.

Lue ja kommentoi myös muiden kirjoituksia.

Ohje: Klikkaa "Luo uusi keskustelunavaus", anna otsikko, kirjoita viestisi ja lähetä viestisi lopuksi.

Huom. Kohta "Luo uusi keskustelunavaus" ei näy, jos et ole kirjautunut sisään Peda.net -tunnuksilla. Jos sinulla ei ole vielä tunnuksia, saat ne maksutta osoitteesta <https://peda.net/register>.

KUVA 11. Haluatko bloggariksi? –kurssin viikkotehtävä

6 SELVITYS TALOUDESTA

Opetushallituksen myönsi hankkeelle rahoitusta 12000 €. Omarahoitusosuus on 15 %, joten sen suuruus oli 2.118 €. Hankkeen kokonaisrahoitus oli siis yhteensä 14.118 €. Avustusta ei saa käyttää investointeihin tai niihin verrattaviin hankintoihin. Hankkeen toteutuneet kustannukset näkyvät taulukossa.

TAULUKKO 1. Hankkeen kustannusarvio ja toteutuneet kustannukset

Kustannuslaji	Hankkeen kustannusarvio	Toteutuneet kulut
Henkilöstökustannukset	9.000	10.446
Palvelujen ostot	6.000	4.928
Tarvike- ja materiaalikustannukset	2.000	0
Vuokrat	1.000	0
Laite- ym. hankinnat	5.500	0
Matkakustannukset	2.500	1.334
Muut kustannukset	1.500	1.818
Yhteensä	27.500	18.526
Opetushallituksen rahoitus	23.375	12.000
Omarahoitus (15 %)	4.125	6.526

Hankkeen lopullinen omarahoitusprosentti on 35,23 %. Henkilöstökulut olivat kustannusarviota lähes 1.500 euroa suuremmat johtuen tuntiopettajien arvioitua suuremmasta kiinnostuksesta hankkeen toimenpiteisiin osallistumisiin. Lisäksi muut kustannukset ylittyivät noin 300 euroa oletettua suuremmista ohjelmistohankinnoista johtuen.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tässä luvussa esitetään yhteenveto ja johtopäätökset Opeta ja opi keksien –hankkeesta ja sen tuloksista, käydään läpi toimintasuunnitelmaan tehtyjä muutoksia sekä arvioidaan hanketta ja siihen liittyvää tiedotusta. Lopuksi esitetään jatkokehittämisehdotuksia.

7.1 YHTEENVETO HANKKEESTA JA SEN TULOKSISTA

Opeta ja opi keksien -hankkeen ensimmäisenä tavoitteena oli opettajien pedagogisen osaamisen lisääntyminen, luovuuden sallivan oppimisympäristön ja toimintakulttuurin aikaansaaminen. Vuonna 2016 järjestettiin Keksivä opettaja -työpaja sekä opetustilanteen vuorovaikutusta ja ryhmädynamiikkaa käsitellyt koulutus. Vuonna 2016 järjestettiin Keksivä opettaja -työpaja sekä opetustilanteen vuorovaikutusta ja ryhmädynamiikkaa käsitellyt koulutus. Vuonna 2017 järjestettiin kaksi luovuuskoulutusta ja kaikille kansalaisopiston opettajille avoin keksimistaitojen verkkokoulutus valmistui.

Hankkeen toisena tavoitteena oli verkkopedagogiikkaan perehtyminen ja verkko-opetuksen käynnistäminen. Vuonna 2016 järjestettiin koko henkilöstölle avoin koulutusta verkkopedagogiikasta ja Peda.net -verkko-oppimisympäristöstä. Verkko-opetusyhteistyö Jyväskylän kansalaisopiston kanssa käynnistyi ja yleisöluento Turun työväenopiston kanssa toteutettiin. Vuonna 2017 toteutettiin ensimmäiset omat verkkokurssit Peda.net –alustalla.

7.2 TOIMINTASUUNNITELMAAN TEHDYT MUUTOKSET

Opeta ja opi keksien -hanke eteni pääosin hankesuunnitelman mukaisesti. Puulan seutuopiston rehtori hoiti työpajojen ja koulutusten järjestämisen ja hankkeesta raportoinnin. Verkko-opetusta suunnitteli ja toteutti opiston rehtori, viranhaltijaopettajia ja tuntiopettajia. Työpajoihin ja koulutuksiin osallistui myös toimistohenkilöstö.

Hankesuunnitelman mukaisesti kouluttajana toimi Jouni Hynynen (Tmi Jouni Hynynen). Lisäksi käytettiin kolmea muuta kouluttajaa vuorovaikutustaitojen (Paula Kangasniemi), verkkopedagogiikan (Tero Pelkonen/Jyväskylän yliopisto, Koulutuksen tutkimuslaitos) ja luovuuden (Visiosi/Heli Väisänen) koulutukseen liittyen.

Hankesuunnitelmassa mainittua lähtötilanne- ja loppukyselyjä opetushenkilöstölle ei toteutettu hankerahoituksen jäätyä anottua pienemmäksi. Toteutuneista kehittämistilaisuuksista kerättiin palautetta ja toteutuneista kursseista kerättiin palaute normaalin kurssipalautteen keräämisen periaatteiden mukaisesti.

7.3 HANKKEEN LOPPUSELVITYKSEN LAADINTAAN MENNESSÄ HAVAITTAVISSA OLEVAT HANKKEEN TUOMAT MUUTOKSET

Rahoitushakemuksessa esitettiin konkreettisena vaikutuksena se, että verkkopedagogiikka tulee opettajille tutuksi omien kokemusten ja verkko-opetuskokeilujen myötä. Hankkeen ansiosta kaikilla Puulan seutuopiston opettajilla oli mahdollisuus osallistua koulutukseen ja käynnistää verkko-opetusta. Odotusten mukaisesti kaikki eivät tähän mahdollisuuteen tarttuneet, mutta hankkeen aikana otettiin uutta teknologiaa ja pedagogisia menetelmiä. Positiivista oli se, että yhteistyö käynnistyi myös muiden vapaan sivistystyön oppilaitosten kanssa.

Hankkeen konkreettisena vaikutuksena oli muunkinlainen opettajien pedagogisen osaamisen lisääntyminen. Koulutuksia järjestettiin, mutta on vaikeaa arvioida, muuttuiko toimintakulttuuri luovempaan suuntaan tai lisääntyikö työhyvinvointi. Rahoituksen jäädessä anottua pienemmäksi näihin liittyvät kyselyt jätettiin tekemättä ja keskityttiin varsinaisiin toimenpiteisiin. Joka tapauksessa opettajien yhteistyön määrässä oli nähtävissä lisääntymistä.

Opeta ja opi keksien –hankkeessa aikaansaadut muutokset näkyvät opiston arjessa jatkossa ainakin verkko-opetuksen laajentumisen suhteen. Pedagogista osaamista tulee kehittää jatkossakin, mutta paineet opiston vakituisen henkilöstön vähentämiseen voivat vaikuttaa kehittämisintoon niin verkko-opetuksen suhteen kuin muutenkin.

Hankkeen tuloksia esiteltiin valtakunnallisessa seminaarissa. Hanketyönä laadittua opettajille suunnattua avointa luovuuden ja keksimistaitojen verkko-oppimismateriaalia markkinoidaan hankkeen loppuraportin hyväksymisen ja omilta opettajilta syksyllä 2018 kerättävän palautteen jälkeen. Näin olleen hankkeen tuloksista pääsevät hyötymään muutkin.

Opeta ja opi keksien -hankkeessa ei saatu ennalta odottamattomia tuloksia. Myönteinen yllätys oli tuntiopettajien aktiivinen osallistuminen henkilöstökoulutus- ja kehittämistilaisuuksiin. Kielteinen yllätys oli vähäinen osallistuminen maksuttomalle verkkovälitteiselle yleisöluennolle, mutta syksyllä 2018 kokeillaan yhteistyön tekemistä Jyväskylän kesäyliopiston kanssa Ikääntyvien yliopiston verkkoluentojen järjestämiseen Puulan seutuopiston eri toimintapaikkakunnilla.

7.4 HANKKEESTA, SEN TOIMINNASTA JA TULOKSISTA TIEDOTTAMINEN

Opeta ja opi keksien -hankkeesta, sen toimenpiteistä ja tuloksista on kerrottu Puulan seutuopiston pää- ja sivutoimisille opettajille sekä toimistohenkilökunnalle sähköpostitse, koulutus- ja kehittämistilaisuuksissa ja opettajien yhteisissä kokouksissa. Hanke on mainittu opiston paikallislehdille lähettämässä tiedotteissa ja vuoden 2017 kaikille kuntalaisille avoimissa opiston kevätjuhlissa. Hanketta on esitelty muille kansalaisopistoille Kansalaisopistojen liiton seminaarissa.

7.5 HANKKEEN TOIMINNAN, TULOSTEN JA VAIKUTUSTEN ARVIOINTI

Hankkeen toimintaa ja etenemistä arvioitiin Puulan seutuopiston opistolautakunnan kokouksessa 3.2. ja 9.10.2017. Hankkeen loppuraportti hyväksyttiin sekä hankkeen toimintaa, tuloksia ja vaikutuksia arvioitiin opistolautakunnan kokouksessa 7.6.2018. Hankkeen todettiin toteutuneen pääosin hankesuunnitelman mukaisena, vaikka hankerahoitus oli anottua pienempi.

Hankesuunnitelmassa mainittua lähtötilanne- ja loppukyselyjä opetushenkilöstölle ei toteutettu. Toteutuneista kehittämistilaisuuksista kerättiin palautetta ja toteutuneista kursseista kerättiin palaute normaalin kurssipalautteen keräämisen mukaisesti. Keksimistaitoihin liittyvästä verkko-oppimateriaalista kerätään palautetta syksyllä 2018.

Opistolautakunta totesi hankkeen loppuraporttia arvioidessaan, että Opetushallituksen myöntämä kehittämishankerahoitus on elinehto pienten kuntien alueella toimivan kansalaisopiston toiminnan kehittämiseksi. Tulevaisuudessa Puulan seutuopiston oppimateriaalien ja erityisesti verkko-opetuksen kehittäminen on tärkeää, kuten myös opiston operatiivisten toimenpiteiden ja strateginen kehittäminen. Tärkeää on panostaa myös muutosten pyörteissä olleen henkilöstön työhyvinvointiin ja jaksamiseen. Hankkeen loppuyhteenvetona voidaankin todeta, että Puulan seutuopiston henkilöstö ja opistolautakunta pitivät erittäin tärkeänä laatutyön ja toiminnan kehittämisen systemaattista jatkamista.

LÄHTEET

Hentinen, T. 2013. Juhlapuhe. Opistotoiminnan 40-vuotisjuhla. Joutsa 17.11.2013.

Hynynen, J.. 2017. Keksijän pikaopas. Lyhyesti selitettynä. Saatavana osoitteesta <https://peda.net/puulanseutuopisto/verkkokurssit/ojok/keksiminen>. 26.5.2018.

Hynynen, J. 2016. Luovuuden pikaopas. Saatavana osoitteesta <https://peda.net/puulanseutuopisto/verkkokurssit/ojok/luovuus>. 26.5.2018.

Kansalaisopistojen liitto. 2018. Kansalaisopistot. Saatavana osoitteesta <http://kansalaisopistojenliitto.fi/tietopankki/kansalaisopistot/>. 26.5.2018.

Laki vapaasta sivistystyöstä.

Laki taiteen perusopetuksesta.

Tulla, M. 2013. Juhlapuhe. Opistotoiminnan 40-vuotisjuhla. Joutsa 17.11.2013.

Väisänen, H. 2017. Minäkö luova –koulutus. Toivakka 29.8.2017.

Puulan seutuopisto

Joutsa - Toivakka - Kangasniemi